

บทที่ 5

สรุปผลการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

บทนี้เป็นการนำเสนอการสรุปผลที่ได้จากการวิจัยทั้งหมด ตามวัตถุประสงค์การวิจัย โดยนำวรรณกรรมที่ได้ทบทวนมาอภิปรายผลประกอบ และอภิปรายข้อเสนอแนะทั้งต่อการสอนเกี่ยวกับการเมืองการปกครองระดับนครและมหานครและข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

5.1 สรุปผลการวิจัย

1. วัตถุประสงค์การวิจัย

ในการศึกษาวิจัยนี้ ผู้วิจัยมีวัตถุประสงค์ในการวิจัย ดังนี้

- 1) เพื่อพัฒนาเนื้อหาการสอนแบบไร้พรมแดน ชูติวิชาการเมืองการปกครองระดับนครและมหานคร มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช
- 2) เพื่อศึกษาผลการใช้และผลการเรียนรู้การสอนแบบไร้พรมแดนที่ได้พัฒนาขึ้นในชูติวิชาการเมืองการปกครองระดับนครและมหานคร มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช

2. วิธีดำเนินการวิจัย

งานวิจัยนี้ใช้ระเบียบวิธีวิจัยแบบผสมวิธี ทั้งเชิงคุณภาพโดยการสัมภาษณ์และประชุมกลุ่ม และเชิงปริมาณโดยใช้แบบสอบถาม โดยมีขั้นตอนสำคัญดังนี้

- 1) การศึกษา ค้นคว้า ทบทวนวรรณกรรม และออกแบบเนื้อหาการสอนแบบไร้พรมแดนในชูติวิชาการเมืองการปกครอง จากแหล่งข้อมูลต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง เช่น หนังสือ ตำรา และบทความ
- 2) การร่างระบบการสอนแบบไร้พรมแดน ขั้นตอนนี้เป็นกรนำเอาข้อมูลที่ได้มาพัฒนาเป็นเนื้อหาการสอนแบบไร้พรมแดน นอกจากนี้ ยังมีการประชุมกลุ่มกับผู้ทรงคุณวุฒิ เพื่อรับเอาความเห็นและข้อเสนอแนะมาปรับปรุงแก้ไขเนื้อหา
- 3) สร้างเครื่องมือแบบสอบถาม และแบบประเมินตนเองก่อนเรียนหลังเรียน
- 4) จัดทำระบบการสอนแบบไร้พรมแดนผ่านระบบ Google Classroom
- 5) การทดลองใช้เนื้อหาการสอนและผลสัมฤทธิ์การเรียนรู้ของชูติวิชาการเมืองการปกครองนครและมหานคร ในกลุ่มผู้เรียน

3. ผลการวิจัย

1) ผลสัมฤทธิ์ของการเรียน

พบว่าแบบประเมินตนเองของเมืองกับชนบทนั้น มีผู้ที่ตอบได้คะแนนสูงสุด 10 คะแนน รวมทั้งสิ้น 3 คน และผู้ที่ได้คะแนนน้อยที่สุดคือ 4 คะแนน โดยมีคะแนนเฉลี่ยอยู่ที่ 6.98 แบบประเมินตนเองของโมดูลเมืองและการอพยพย้ายถิ่นมีผู้ที่ได้คะแนนสูงสุดคือ 10 คะแนน ผู้ที่ได้คะแนนน้อยที่สุดอยู่ที่ 4 คะแนน ขณะที่คะแนนเฉลี่ยอยู่ที่ 6.56 คะแนน แบบประเมินตนเองหลังเรียนโมดูลเมืองกับสิ่งแวดล้อม ผู้ที่ได้คะแนนสูงสุดคือ 10 คะแนน และคะแนนน้อยที่สุดคือ 6 คะแนน โดยมีคะแนนเฉลี่ยคือ 7.96 คะแนน ในโมดูลที่ 4 เมืองกับสุขภาพ ผู้ให้ข้อมูลที่ได้คะแนนสูงสุดคือ 10 คะแนน และคะแนนน้อยที่สุดคือ 6 คะแนน โดยมีคะแนนเฉลี่ยคือ 8.02 และในโมดูลที่ห้า เมืองอัจฉริยะ ผู้ที่ได้คะแนนสูงสุดคือ 10 คะแนน และผู้ที่ได้คะแนนน้อยที่สุดคือ 6 คะแนน โดยมีคะแนนเฉลี่ยอยู่ที่ 7.96 คะแนน ดังนั้นจึงกล่าวได้ว่า ผู้เรียนนั้นมีพัฒนาการในการศึกษาเกี่ยวกับโมดูลทั้ง 5 เมื่อเปรียบเทียบคะแนนก่อนเรียนและคะแนนหลังเรียน

2) ผลการประเมินความพึงพอใจ

ผลการประเมินความพึงพอใจสามารถอธิบายได้ดังนี้

ประการแรก ผู้วิจัยพบว่านักศึกษาผู้ให้ข้อมูลจำนวนมากมีผลสัมฤทธิ์ของการเรียนจากเนื้อหาแบบไร้พรมแดนของวิชาสัมมนาการเมืองการปกครองในระดับนครและมหานคร ผู้เรียนส่วนมากมีความพึงพอใจเนื้อหาการเรียนการสอนรูปแบบไร้พรมแดนในชุดวิชาสัมมนาการเมืองการปกครองในระดับนครและมหานคร ในระดับมากที่สุดและระดับมาก

ประการที่สอง นักศึกษาคิดว่าประเด็นเกี่ยวกับเมืองและชนบทนั้นมีความสำคัญอยู่ในระดับมาก (ร้อยละ 50) และมากที่สุด (ร้อยละ 50) นักศึกษาผู้ให้ข้อมูลจำนวนถึงร้อยละ 100 คิดว่าประเด็นด้านการอพยพย้ายถิ่นฐานมีความสำคัญตั้งแต่ระดับมาก (ร้อยละ 40) และระดับมากที่สุด (ร้อยละ 60) นักศึกษาผู้ให้ข้อมูลจำนวนถึงร้อยละ 100 คิดว่าประเด็นด้านสิ่งแวดล้อมมีความสำคัญตั้งแต่ระดับมาก (ร้อยละ 40) และระดับมากที่สุด (ร้อยละ 60) นักศึกษาผู้ให้ข้อมูลจำนวนถึงร้อยละ 90 คิดว่าประเด็นด้านสุขภาวะมีความสำคัญตั้งแต่ระดับมาก (ร้อยละ 30) และระดับมากที่สุด (ร้อยละ 60) โดยมีนักศึกษาหนึ่งคนระดับปานกลาง และนักศึกษาผู้ให้ข้อมูลจำนวนถึงร้อยละ 90 คิดว่าประเด็นด้านไอจีเอมีความสำคัญตั้งแต่ระดับมาก (ร้อยละ 60) และระดับมากที่สุด (ร้อยละ 30) โดยมีนักศึกษาหนึ่งคนระดับปานกลาง ในเนื้อหาการสอนแบบไร้พรมแดน โมดูลด้านสุขภาพและเมืองอัจฉริยะ ซึ่งน่าจะมาจากความคาดหวังว่างานวิจัยจะสามารถให้ข้อมูลเกี่ยวกับโรคโควิดซึ่งกำลังระบาดอยู่ในขณะนั้น

3) เนื้อหาการสอนแบบไร้พรมแดน

คณะผู้วิจัยได้จัดทำเนื้อหาเกี่ยวกับโมดูล 5 โมดูล ได้แก่ เมืองและชนบท การอพยพย้ายถิ่น เมืองกับสิ่งแวดล้อม เมืองกับสุขภาพ และเมืองอัจฉริยะ พร้อมทั้งได้จัดทำเนื้อหา การสอนแบบไร้พรมแดน (borderless learning materials) ชุดวิชาสัมมนาการเมืองการปกครองใน ระดับนครและมหานคร ในระบบ Google Classroom รหัสห้องเรียน ongke4k

5.2 อภิปรายผล

ผลการวิจัยนำมาอภิปรายผลตามวัตถุประสงค์ของการวิจัยได้ดังนี้

- 1) เนื้อหาการสอนแบบไร้พรมแดนชุดวิชาสัมมนาการเมืองการปกครองในระดับนคร และมหานคร
- 2) ผลการใช้เนื้อหาการสอนแบบไร้พรมแดนชุดวิชาสัมมนาการเมืองการปกครองในระดับ นครและมหานคร

จากผลการวิจัยดังกล่าวจะพิจารณาได้ว่า การพัฒนารูปแบบการวิจัยไร้พรมแดน ชุดวิชาสัมมนาการเมืองการปกครองในระดับนครและมหานคร กระทำเป็นขั้นตอนและประยุกต์สอดคล้อง กับผลการวิจัยของ กวินธร เหมมิณซ์ ธนปัทม์มีณี และฉัตรเกล้า เจริญผล (2559) ซึ่งกำหนดวิธีการ ศึกษาวิจัยเพื่อพัฒนาเนื้อหาการสอนออนไลน์ที่มีประสิทธิภาพเป็นขั้นตอนต่างๆ ได้แก่ (1) กำหนด วัตถุประสงค์ของรูปแบบ (2) วิเคราะห์ผู้เรียน (3) กำหนดเนื้อหา (4) กำหนดกลยุทธ์การเรียนการสอน (5) จัดกระบวนการเรียนการสอน และ (6) วัดผลประเมินผล นอกจากนี้ ผลการวิจัยการพัฒนารูปแบบ การวิจัยไร้พรมแดน ชุดวิชาสัมมนาการเมืองการปกครองในระดับนครและมหานคร ในแง่ความต้องการ เรียนและความพึงพอใจของผู้เรียนในเนื้อหาการสอนแบบไร้พรมแดน ยังสอดคล้องกับงานของกฤษณพงศ์ เลิศบำรุงชัย และสุรพล บุญลือ (2558) พนิดา หนูทวี (2560) น้ามนต์ เรืองฤทธิ์ (2558) และวิไลวรรณ เรืองอุไร (2556) ซึ่งเสนอว่าความต้องการและความพึงพอใจในการได้รับเนื้อหาการสอนแบบไร้พรมแดน มีสูงและมีแนวโน้มสูงมากยิ่งขึ้น เนื่องจากความก้าวหน้าทางเทคโนโลยี สารสนเทศ และข้อมูล

สำหรับเนื้อหาการสอนแบบไร้พรมแดน ชุดวิชาสัมมนาการเมืองการปกครองในระดับ นครและมหานคร ความสนใจและความพึงพอใจของผู้เรียนยังเกิดขึ้นจาก

ประการแรก ความสะดวกในการเข้าถึงเนื้อหา ซึ่งเปิดโอกาสให้ผู้เรียนสามารถบริหารจัดการ เวลาด้วยตนเองในการเรียน โดยเฉพาะในกลุ่มผู้เรียนที่เป็นผู้ทำงานแล้ว ผู้เรียนสามารถเรียน เข้าได้ และการที่เนื้อหาของชุดวิชาสัมมนาการเมืองการปกครองในระดับนครและมหานครนั้นสามารถ เก็บไว้ในระบบได้ยาวนานไม่มีการจำกัดเวลา อันเป็นส่วนเติมเต็มจากระบบที่มหาวิทยาลัยใช้ในปัจจุบัน ซึ่งมีเวลาในการจัดเก็บข้อมูล และจะถูกลบเมื่อครบกำหนดเวลา

ประการที่สอง ความต้องการของนักศึกษาในรูปแบบการเรียนการสอนแบบไร้พรมแดนในชุดวิชา สัมมนาการเมืองการปกครองในระดับนครและมหานครอาจจะมีสาเหตุสืบเนื่องมาจากการที่ชุดวิชานี้ เป็นชุดวิชาที่มีการเรียนการสอนจำนวนเพียง 3 ครั้งเท่านั้น ทำให้นักศึกษามีความต้องการแสวงหาความรู้เพิ่มเติมเนื่องจากเห็นว่าไม่เพียงพอ

ประการที่สาม ความต้องการรูปแบบการเรียนการสอนแบบไร้พรมแดนในชุดวิชา สัมมนาการเรียนการสอนชุดวิชาการเมืองการปกครองในระดับนครและมหานคร ซึ่งได้มีการพัฒนาเนื้อหาขึ้นโดยใช้สื่อประกอบการเรียนการสอน ซึ่งจากเดิมให้นักศึกษาศึกษาด้วยตนเอง ภายเอกสารทางการศึกษา ซึ่งผลิตไม่ครบสมบูรณ์ และมีเพียงจำนวน 5 บทเท่านั้น และใช้การให้ผู้เรียนซื้อตำราเสริมด้วยตนเอง โดยเพิ่มเติมทางเลือกการใช้สื่อรูปแบบสมัยใหม่ในเพื่อจัดการศึกษา โดยเฉพาะการใช้วีดีโอ (video-based media) เสียง ภาพ อินโฟกราฟิก ส่งผลต่อการดึงดูดความสนใจของนักศึกษา และช่วยในการรับข้อมูลและความรู้เกี่ยวกับมิติต่างๆ ของนครและมหานครเพิ่มมากขึ้น

5.3 ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะจากงานวิจัย

จากข้อค้นพบของงานวิจัย นำไปสู่การเสนอแนะเกี่ยวกับเนื้อหาการสอนเกี่ยวกับการเมืองการปกครองระดับนครและมหานคร ดังนี้

1) การส่งเสริมให้ผู้เรียนมีโอกาสศึกษาเนื้อหาแบบไร้พรมแดนมากขึ้น

เนื่องจากการสอนในรายวิชาสัมมนาการเมืองการปกครองในระดับนครและมหานคร มีเนื้อหาในตำราของมหาวิทยาลัยที่ยังไม่ครบถ้วน โดยมีเพียง 5 หน่วย ส่งผลให้องค์ความรู้ที่จะถูกนำมาใช้ในการอภิปรายในชั้นเรียนมียังไม่ครบถ้วน ดังนั้นจึงควรมีการส่งเสริมและเปิดโอกาสให้นักศึกษามีโอกาสได้ศึกษาเพิ่มเติมมากยิ่งขึ้นโดยผ่านการสอนแบบไร้พรมแดน ที่ถูกผลิตขึ้นประกอบนี้ ทั้งนี้จากการสำรวจก่อนเรียนพบว่านักศึกษาส่วนมากระบุว่าตนเองมีความรู้เกี่ยวกับมิติต่างๆ ได้แก่ เมืองและชนบท การอพยพย้ายถิ่น เมืองชายแดน เมืองกับสุขภาพ เมืองและสิ่งแวดล้อม และเมืองอัจฉริยะในระดับน้อยถึงปานกลาง และภายหลังจากการศึกษาเนื้อหาแบบไร้พรมแดนแล้วนักศึกษาส่วนมากระบุว่ามีความรู้เกี่ยวกับมิติต่างๆ เหล่านี้มากขึ้น ควรมีการจัดการเรียนการสอนแบบไร้พรมแดนเพิ่มมากขึ้นเกี่ยวกับการเมืองการปกครองระดับนครและมหานคร

2) รูปแบบที่เหมาะสมในการศึกษาเนื้อหา

ในแง่รูปแบบการเรียนที่เหมาะสม นักศึกษาสามารถเข้าศึกษาเนื้อหาแบบไร้พรมแดนนี้ได้ด้วยตนเอง ในเวลา และโดยผ่านช่องทางนักศึกษาที่มีความสะดวก อย่างไรก็ตาม นักศึกษาควรมีแบ่งช่วงเวลาในการเรียนแต่ละช่วงให้น้อยลง แต่เพิ่มจำนวนการเรียน ซึ่งพบว่านักศึกษาจัดการเวลาได้ดีกว่า เพราะไม่ใช่การเรียนการสอนในห้องที่เข้าไปในสถานศึกษาดังนั้นจึงให้

กำหนดเวลาในการเรียนต่อครั้งให้น้อยลง แต่เพิ่มจำนวนครั้งในการเรียนมากขึ้นแทนได้ การเรียนรูปแบบนี้เป็นเวลายาวนานต่อเนื่องกันอาจจะกระทบเวลาในการทำกิจกรรมอื่นๆ ได้ ซึ่งเป็นที่สังเกตว่านักศึกษาที่มีแนวโน้มไม่เข้าศึกษาหรือไม่สามารถทำกิจกรรมได้

3) การพัฒนาต่อยอด

เนื้อหาและสื่อที่ผลิตขึ้นภายในชุดวิชานี้ ควรผลักดันให้เชื่อมโยงกับการเรียนการสอนแบบ e-learning ของมหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช หรือรูปแบบการเรียนการสอนแบบ MOOC (Massive Open Online Courses) โดยกระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัย และนวัตกรรม ซึ่งรายวิชาทางรัฐศาสตร์ ผลิตโดยสาขาวิชารัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช ยังไม่มีการผลิต นอกจากนี้ ควรผลักดันให้เกิดการผลิตเนื้อหาแบบไร้พรมแดนในรายวิชาอื่นๆ เพื่อตอบสนองความเปลี่ยนแปลงทางการศึกษา ตลอดจนสังคมและวัฒนธรรมในยุคดิจิทัลและในยุคความปกติใหม่ (new normal) ในช่วงหลังจากการแพร่ระบาดของโรคโควิด เพื่อเป็นการอำนวยความสะดวกสำหรับนักศึกษาทางไกล

4) ข้อจำกัดการสอนแบบไร้พรมแดน

แม้ว่าการพัฒนาเนื้อหาการสอนแบบไร้พรมแดนในชุดวิชาสัมมนาการเมืองการปกครองระดับนครและมหานครจะเพิ่มทางเลือกและใช้ในการประกอบการศึกษาเนื้อหาจากตำราของมหาวิทยาลัยได้ อย่างไรก็ตาม ช่องทางในการศึกษา

2. ข้อเสนอแนะสำหรับงานวิจัยครั้งต่อไป

งานวิจัยในระยะต่อไปควรศึกษามิติหรือประเด็นอื่นๆ ที่เกี่ยวข้องกับการเมืองการปกครองระดับนครและมหานครเพิ่มเติม เพื่อให้องค์ความรู้ที่เกี่ยวข้องมีความกว้างขวาง (enlarged) และลึกซึ้ง (deepened) มากยิ่งขึ้น โดยเฉพาะในมิติและประเด็นอื่นๆ ที่มีความสำคัญร่วมสมัย เช่น เมืองราชการ (administrative capital/city) เช่น นนทบุรีของประเทศไทย หรือปูตราจาของประเทศไทย มาเลเซีย เมืองกับเขตเศรษฐกิจพิเศษ (special economic zones) เช่น พื้นที่มาบตาพุด จังหวัดระยอง หรือพื้นที่แม่สอด จังหวัดตาก เมืองกับเหตุการณ์ความไม่สงบ (insurgency) เช่น เมืองในพื้นที่สามจังหวัดชายแดนของประเทศไทย เป็นต้น และเมืองระดับรอง เช่น เมืองพื้นที่จังหวัดเชียงใหม่ จังหวัดอุดรธานี และจังหวัดสงขลา เป็นต้น

นอกจากมิติหรือประเด็นอื่นๆ แล้ว งานวิจัยในระยะต่อไปควรศึกษามหานครในเชิงเปรียบเทียบ เช่น ศึกษาเปรียบเทียบนครและมหานครต่างๆ ในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ (Southeast Asia) เช่น มหานครจาการ์ตาในประเทศอินโดนีเซีย มหานครมะนิลาในประเทศฟิลิปปินส์ และมหานครกัวลาลัมเปอร์ในประเทศมาเลเซีย เป็นต้น เนื่องจากมหานครเหล่านี้นอกจากจะมีขนาดใหญ่ทางเศรษฐกิจและประชากรแล้ว ยังมีลักษณะทางการเมืองการปกครองที่แตกต่างกัน ซึ่งควรแก่การศึกษาทำความเข้าใจ นอกจากนี้ในประเทศเหล่านี้ยังมีมหาวิทยาลัยเปิด (open university) ซึ่งมี

แนวโน้มให้ความสำคัญในการผลิตองค์ความรู้ที่เกี่ยวกับนครและมหานครในประเทศนั้นๆ ซึ่งสามารถนำมาเปรียบเทียบและเป็นตัวอย่างในการวิจัยเกี่ยวกับเนื้อหาการสอนแบบไร้พรมแดนและเนื้อหาเกี่ยวกับนครและมหานครด้วย

